

VREDNOSTVO ZARJE je v Ljubljani, Franciškanova ulica št. 8 (iskarna I. nadst.). Uradne ure za stranke so od 10. do 11. dopoldne in od 5. do 6. popoldne vsak dan razen nedelj in praznikov. Rokopisi se ne vračajo. Neprankirana pisma se ne sprejemajo.

NAROCNINA: celoletna po pošti ali s pošiljanjem na dom za Avstro-Ogrsko in Bosno K 21-60, polletna K 10-80, četrtletna K 5-40, mesečna K 1-80; za Nemčijo celoletno K 26-40; za ostalo inozemstvo in Ameriko celoletno K 36-.

Posamezne številke po 8 vin.

Stev. 523.

V Ljubljani, v ponedeljek dne 3. marca 1913.

Leto III.

Vabilo na naročbo.

Zarja izhaja vsak dan ob 11. dopoldne in stane naročnina

Za avstro-ogrske kraje:	
celoletna	K 21-60
polletna	K 10-80
četrtletna	K 5-40
mesečna	K 1-80

Za Nemčijo:	
celoletna	K 26-40
polletna	K 13-20
četrtletna	K 6-60
mesečna	K 2-20

Za ostalo inozemstvo celoletno 36 kron in sicer s pošiljanjem na dom ali po pošti. Naročnino je pošiljati naprej.

Posamezna številka 8 vin. v administraciji in tobakarnah;

Naročnina se pošilja pod naslovom: Upravnništvo „Zarje“ v Ljubljani.

Zopet gosposka zbornica.

Se enkrat je imela gosposka zbornica sklepati o malem zakonu, ki bi imel odpraviti kaznivost kršenja delavske pogodbe. Zadevo samo smo že nekočkrat zadostno pojasnili. Če kdo v Avstriji krši kakršnokoli pogodbo, ki jo je sklenil z drugim, je dolžan povrniti škodo, ki izvira iz njegovega ravnanja. Tudi za delavca velja ta določba. Ali medtem ko je za vsakega družega človeka s povračilom škode opravičljiva vsa zadeva, je delavec še kazensko odgovoren. Če n. pr. zapusti delo, ker se mu ponuja pri drugi boljši zaslužek, ga zaradi tega lahko še zapro.

To se pravi, da imamo v Avstriji še dvojno pravico, čeprav velja temeljno ustavno načelo, da so pred zakonom vsi enaki. Nekdaj je bila po Evropi posebna ječa za dolžnike; kdor ni mogel plačati svojega dolga, je lahko prišel v zapor. To osramočenje človeka, živčnega v neugodnih gospodarskih razmerah, so odpravili, ker nasprotuje vsem pojmom moderne kulture in civilizacije. Le za delavce je ostalo izjemno pravo. Zato, ker je njegov ekonomski položaj neugoden, zato ker je njegova odvisnost velika, mu pritiskajo pečat sramote na čelo, ako stori to, kar je za vse druge ljudi samo civilna zadeva.

Delavec je torej resnično degradiran na državljana nižje vrste. Kakor so morali v srednjem veku židje nositi posebno znamenje na svojih obleki, zato da je vsakdo lahko takoj dejal: Aha, to je človek slabšega reda —; tako kakor je moral rabelj stanovati izven mesta in ni smel zahajati v »pošteno« družbo, tako je dandanes delavec v Avstriji postavljen izven splošno veljavne prava. Včasih je imel gospodar pravico, da je vjel in priklenil sužnja, ki mu je ušel; suženjstvo je odpravljeno, ali delodajalec da lahko še vedno zapre delavca, ki je proti pogodbi zapustil njegovo delavnico.

Da je to poniževanje delavstva neznosno, je razumljivo brez posebnega dokaza. Postalo je pa posebno razdražljivo, odkar si je avstrijski proletarijat pridobil enako volilno pravico. In zaradi tega so v državnem zboru socialisti zahtevali izpremembo obrtnega reda v tem zmislu, da dobi delavec enako pravico kakor drugi državljani.

Gosposka zbornica se je že enkrat uprla tej zahtevi. Zakon se je vrnil v poslansko zbornico, in ta ga je sprejela soglasno. V četrtek je imela

torej visoka zbornica gospodov še enkrat sklepati o njem, in fevdalna družba ga je zopet odklonila. (Gospodu državnemu pravniku naj služi v pojasnilo, da fevdalna družba ni institucija gosposke zbornice.) Stranka desnice s svojimi knezi, grofi in baroni odreja delavcem drobitno pravico, ki ne pomeni nič drugega, kakor da je tudi delavec človek in da ga ne gre prikleniti kakor konja v hlevu.

Razprava v gosposki zbornici je bila topot vendar nekoliko drugačna kakor prvič. Zadeva je povzročila v javnosti obširno diskusijo in vsled tega je našla tudi v zbornici lordov več pozornosti. Profesor Schey, ki je na glas kot odločen poznavalec in tolmač pogodbenega prava, je predlagal, da se vrne komisiji njen predlog, ki zahteva odklonitev zakona. Profesor Philippovich se mu je pridružil in v znamenitem govoru dokazoval, kako zgrešeno je stališče komisije. Trgovinski minister Schuster je izvajal, da je določba, ki se ima odpraviti, v nasprotju z vsemi zakoni zadnjih let.

Ali vse besede so bile bob ob steno. Fevdalni aristokratije so si vpleli v glavo, da morajo delavci ostati poniževani, in celo to je ostalo brez vpliva nanje, da pritrjuje tudi vlada novemu zakonu. Oni, ki so sicer vedno vladna stranka, se upirajo vladi, čim priznava delavstvu skromen košček pravice.

Nihče iz vse velerodne družbe ni znal odgovorjati ministru in profesorjema. Kaj pa je treba taki prepleteni družbi kaj znati! Saj so zato »rojeni«, da lahko prepuščajo učenje drugim. Odgovorjati niso znali; razum poročevalca, ki je moral toliko odpreti usta, da je vsaj povedal, kaj predlaga komisija, so vsi prevzetno molčali. Ampak glasovali so. Instinktivno sovražstvo do delavstva jim je bilo dovolj argumenta, in da so se učenjaki potovali za delavsko pravico, jih je najbrže še bolj podkurilo. Kajti takemu previsokorodnemu gospodu je znano ravno tako zopna kakor delo; saj ga že jezi, da sedi v dvorani, v kateri je njegov prostor, takle profesor, čigar baronstvo je komaj trideset let staro. In rejeni lordi so glasovali proti profesorjem.

Scheyev predlog, da se načrt vrne komisiji, je bil odklonjen s 57 proti 46 glasovom. Za enkrat je torej zakon zopet pokopan. Tembolj pa je izkopano vprašanje, čemu imamo pravzaprav gosposko zbornico, kaj naj počenjamo z zakonodajci, ki nimajo druge zasluge, kakor da so imeli kneza ali grofa za očeta?

Anglija je dežela, od katere so se vse druge učile ustavnosti. In Anglija, ki je vpeljala zbornico lordov, je tudi zlomila njeno moč. Ako je v Avstriji gosposka zbornica samo zapreka vsakega napredka, tedaj se nihče ne sme čuditi, ako se postavlja njeno vprašanje na dnevni red. Tudi v tej državi se je odpravilo že marsikaj, in dosti pomembnejšega kakor gosposka zbornica. Seveda je treba za to moči. Kakor za vse, je tudi za to treba organizacije, organizacije, organizacije!

Zunanja politika.

Če bi ljudje le količkaj premišljevali, kaj se godi okrog njih, bi se jim moralo v sedanjem času zlasti to zadeti čudno: Vsa Avstrija zahteva mir, vsa Avstrija obsoja vojno, in vendar je visela usoda miru na najtanjši niti; več kakor enkrat smo bili na tem, da bi bila počila puška med nami in »sovražnikom«. Nihče ni prav vedel, kdo je »sovražnik«. Nikomur ni bilo znano, kaj se je zgodilo tako hudega, da bi se morali vojskovati. Ali videli smo, da nam je

pretila nevarnost vsak dan, vsako uro, vsako minuto.

Četrtekova seja narodno-gospodarskega odseka je pokazala popolnoma jasno, da je zahteva miru v državi splošna. Niti en glas ni odobral kozolcev, ki jih preobračajo oficirski žurnalisti zunanjeja ministristva. Kako je tedaj mogoče, da prihaja Avstrija proti volji vsega svojega prebivalstva, torej proti lastni volji vnevarnost, da se zaplete v vojno kdove s kom?

To je mogoče, ker sme o najusodnejših vprašanjih države odločati par ljudi po svoji glavi, po svojih muhah in po svojih delirijih. Mogoče je zato, ker je kljub naši ustavnosti zunanja politika absolutistična v najslabšem pomenu besede. Na njenem širokem polju se zunanji minister lahko igra s svojimi talenti, če jih kaj ima, ali pa uganja svoje neumnosti, če nima talenta. Ker pa mu ljudstvo ne more gledati na prste, pride tak mož, če je količkaj nesamostojen, lahko na kakšno vrstico, katero potem potegujejo za kulisami skrite roke kakor v marionetnem gledališču. In tedaj se lahko zgodi, da zahteva trideset milijonov ljudi mir, ampak pet ali šest jih špekulira zaradi svojih osebnih interesov na vojno, in ker imajo niti v rokah, pocukajo za vrstico, minister zapleše — in prihodnji hip lahko zagrmijo topovi. Se huje! Minister se lahko odloči za mir, ampak par njegovih lakajev začne »delati politiko« — morda po nalogu kakšne temne, za vogalom skrite figure. In naenkrat je nesreča gotova. Milijoni zakrvave, par mandarinov pa spravlja dobiček.

Tako je bilo letos. Odkar je izbruhnila balkanska vojna — ki ni naša vojna! — plešemo na vulkanu. Očitno je nekje struja, ki bi za vsako ceno rada nagnala Avstrijo v vojno. Infamije, ki so jih uganjali s škandalozno Prochaskovo afero, so imele ta namen. Ničvrednejšem, ki so igrali ono podlo komedijo z obrazi velikih patriotov, je bilo za interese Avstrije toliko, kolikor za lanski sneg. Zakaj ne glede na to, da pretepanje nikakor ne bi bilo v našem interesu, se ni družba zločinskih hujšakcev zmenila niti za ugled Avstrije, katero je izročala s svojimi šundromanskimi fabulami vsemu svetu v zasmeh.

Ona afera je bila naposled poravnana, ne nam v ponos, in zdaj pošiljajo tudi interesantnega gospoda Prochasko v Brazilijo, kjer nas menda ne bo nadlegoval s svojo napiljeno neznanostjo. Ali ko je ves svet vedel, da ne bo vojne zaradi Prochaskovih ušes ali katerih že bode telesnih organov, so hujšaki in intriganti še vedno upali. Tako daleč je segalo njih zaupljanje, da je bil časnikarski lajavec upal nahriliti celo Stirkha, češ, kar govoriš ti o miru, so prazne marnje, ker mi ne maramo miru.

S tem, da je dal narodno-gospodarski odsek predzrežu po zobeh, je opravljeno za enkrat, ne pa za vse čase. Zakaj nevarnost je večna, dokler je ljudstvo samo ločeno od zunanje politike. Zunanji minister se lahko imenuje Goluchowski, Aehrenthal, Berchtold ali kakorkoli; nikdar pa ne bo Bog oče na njegovem mestu, da bi mu mogli brezmejno zaupati. O interesih ljudstva ima odločevati ljudstvo; v dobi, ko imajo Kitajci republiko, je vsak absolutizem neznošen, in če živimo v Evropi, se maro to tudi poznati v našem življenju.

Treba je, da postane tudi zunanja politika ustavna. Če ne priznavamo v domačih rečeh nobenemu ministru toliko božanske modrosti, da bi lahko ravnal, kakor se mu ljubi, ampak

ZARJA izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov ob pol 11. dopoldne.

UPRAVNISTVO se nahaja v Ljubljani, Franciškanova ulica št. 8 in uraduje za stranke od 8. do 12. dopoldne in od 3. do 5. zvečer. Posredniki: avstrijski poslovni svet, avstrijski poslovni svet, avstrijski poslovni svet.

Neprankirana ali prometa frankirana pisma se ne sprejemajo.

Reklamacije leta so pošiljati naprej.

ga vezemo na sklepe parlamenta, ne moremo niti v zunanji politiki smatrati zunanjeja ministra, ali kdor že niti za njega, za Japutra in Apolona v eni osebi, zlasti ker kaže izkušnja, da niso taki gospodje navedeno ne eno, ne drugo. Če je življenje milijonov kaj več kakor šahovska igra za diplomate, mora ljudstvo vedeti, kaj je z diplomacijo in mora odločati o njej.

Ali moči je treba zato. Moči pa ima ljudstvo dovolj, le porabi je ne zna in ne zaveda se je. Zbrati je treba moč, da postane iz tisoč malih kosov velika in mogočna celota — dovršiti je treba organizacijo, da bo sposobna tudi za tak boj. Zakaj nezadovoljnost sama je neplodna, in pesti, ki se stiska v žepu, se še pes ne boji.

Zoper molohovo norost.

Skupen manifest francoske in nemške socialne demokracije.

Francoska in nemška socialna demokracija sta izdali skupen manifest zoper nove in predrzne militaristične nakane, ki jih snujeta pariska in berlinska vlada. Manifest se glasi takole:

V Nemčiji in na Francoskem pripravljata vladi že zopet zakonske načrte, ki še zvišavajo neznošno vojaška bremena. V tem hipu smatrate francoska in nemška socialna demokracija za svojo dolžnost, da se še tesneje okleneta druga druge in da se združeni bojujeta zoper početje vladajočih razredov, ki meji že na norost.

Francoska in nemška socialna demokracija protestirata enodušno in soglasno zoper neprestano oboroževanje, ki izžema narode, jih sili, da zanemarjajo najvažnejše kulturne naloge, množi medsebojno nezaupanje in namesto, da bi zagotovilo mir, vodi v svetovno katastrofo, združeno z nezmerno bedo in razdejanjem.

Socialna demokracija obeh držav se z vso pravico imenuje besednico nemškega in francoskega naroda, ako izjavlja, da se ogromni večini ljudstva stoji vojna in da hoče mir. Vladajoči razredi na tej in na oni strani umetno postružujejo nacionalna nasprotja. Namesto da bi jih pobijali, nete medsebojno sovražnost in odvrčajo oba naroda od kulturnih stremeljenj in od osvobodilnega boja vnotranjem.

Da zagotovi mir, neodvisnost narodov in napredek demokracije na vseh poljih in obeh državah, zahteva socialna demokracija, da se vsi spori narodov poravnajo pred razsodiščem; v odločevanju surove sile vidi barbarstvo in sramoto za človeštvo.

Nadalje zahteva odpravo stalne vojske, ki je stalna nevarnost za narode, in uvedbo ljudske branbe na demokratični podlagi, ki naj služi zgolj obrambi dežele.

Ako se pa v zvezi odločnemu odporu nalože narodoma novi vojaški izdatki, se bo socialna demokracija obeh dežel bojevala z vso silo za to, da se finančna bremena zvale imovitim in bogatim na pleča.

Socialna demokracija na Francoskem in v Nemčiji je že v preteklih časih razkrinkala podlo hinavstvo šovinistov in militarističnih interesentov obeh dežel, ki na Francoskem slepe ljudstvo s pretezo, da je nemška socialna demokracija militarizmu naklonjena in ki v Nemčiji lažejo ljudstvu, da francoski socialisti militarizem podpirajo. Skupno pobijanje šovinizma na tej in na oni strani, skupen nastop za mirno in prijateljsko sodelovanje naj napravi konec temu predrzemu slepljenju narodov.

L. ŽENOVČ:

Večerja.

(Dalje.)

In odhitel je na cesto. Neznosno mu je postalo v sobi, mir ga je dušil in zdelo se mu je, da je preteveza očitajoče kljubovalnosti njegove družine. In zato je bežal stran. Počasi je krenil po cesti proti mestu. Misli so mu begale po glavni, kopicile se in se strinjale v nejasne hope, izginjale so iz spomina in prihajale so nove, težke in zoprne. Zdal se ga opominjale preteklosti in čista, kakor žitno polje, osvetljena od solnca, je ležala pred njegovimi očmi. To je res! Nekdaj se je živelo drugače. Dela je bilo v tovarni dovolj in delalo se je vedno na akord — pridni in močni ljudje so zaslužili precejšnje kronce na dan. In tako je ob mesecu dosegla vsota včasih neverjetno višino, celo pest je bilo tistih-le pisanih — no da povem: bankovcev. Potem je bilo vseeno imenitno. Najprvo se je nabavila hrana, raznovrstne potrebščine tudi za priboljške; drugo se je uredilo, in ostalo je vedno še — hencajte, saj ni nič ostalo. Prav nič! Kako bo ostalo? Denar se je vedno potreboval za živež, za otroke, za stanovanje, za obleko se je rabil, in ko je bil mesec pri kraju, je bil žep prazen. Pa je vendar ostalo, tako-le včasih. Torej je bila to vendar le zmota. Pilo se je včasih, da je teklo, kakor iz žlebov, in plačevalo se je tudi. Pravzaprav se je torej iz vrstno popajvalo. No vrag! In kaj je prišlo za tem? Čakajte, da se zberemo misli! Obrnilo se je drugače. Vsled konkurence je delo nekoliko porinjenalo, in kar je bilo najhujše, prišel je nov ravnatelj. Premenil je red plačevanja in prenehali so mastni zaslužki. — Od nižje strani so sicer

ugovarjali, cviliili, prosili, molili in kleli, od višje so ravnodušno skomizgavali, hohotali in mirno kazali široki izhod. In nastali so oni neugodni časi, neprijetni v zgodovini njegovega življenja. Štediti je bilo treba, da se je izhajalo, prav občutno se je moralo varčevati in mimo gostiln se je hodilo z mržnjo. Ali se je? Da! se je, ampak odhod je izvirala ta mržnja? Poromajte misli dalje. . . . Do zadnjega se je živelo enako. Pred tremi meseci pa je prišla bolezen v hišo in s slovesno razglasila neomejeno oblast. Ravno njega je pritiskala najhujše in ko ga je že do malega zadavila, ga je pustila v nezavesti in v bedi. Da, v bedi. Za časa bolezni je družina izhajala trdo; živela se je deloma od nizkih bolniških doklad, deloma od trgovcev, ki so velikodušno zaupali na kredit bedne rodbine. Razkošno seve ni bilo takšno življenje, ampak življenje je bilo. Ko je ozdravel, je odšel na delo in kar je čudno, je najčudnejše to, da se je njih stanje s tem poslabšalo. Upniki so sproti čakali na posamezne novčiče in ko bi imel koncem meseca potegniti plačo, so bili nekateri gospodje tako uljudni, da so se potrudili zanj k blagajni in mu zapustili v spomin le nekake listine. . . .

In zdaj je bil na cesti in nedolžno je stopal po njej v mesto. Ko je došel do prve žarnice, se je ozrl in se vprašal poltiho: »Kam neki grem? Trapast sem! — V pekarijo pojdem!« si je odgovoril bodreče, »vzamev kruha in se vrnem domu!« Vstopil je čez cesto k prvemu peku.

»O, že iz postelle!« se je začudil pek prisiljeno in poskakoval za krušno mizo. »Veseli me, da ste prišli in kaj bi radi?«

»Hvala!« je odvrnil mož. »Sitnosti so, go-

spod, kadar je bolezen v hiši. Kruha je zmanjkalo ravnokar in zapišite mi ga hleb.«

»Obžalujem!« je odvrnil pek ravnodušno. »Zdi se mi, da imam že nekaj hlebcev zabeleženih v knjigi na vaš račun.«

»Pa mi zapišite še tega in potem vam bom plačal vse skupaj.«

»Smešni ste, da trdite kaj takega. Saj sami ne verjamete. Ni mogoče!«

Pozdravila sta se in se mož je ostavil pekarijo. Pravzaprav je bil skrivaj vesel, da ga ni prijel pek še huje. Odšel je dalje. Hiše so se gostile boji in boli, vrstile se in njih visoka, izložbena okna so nudila na ulice vse mogoče stvari. Živila, obleka, nakitje in mnogo drugega so kazale izložbe in vzbujale mimoidočim strasti. Cele sklade sladkorja je zrl mož, velike mere dišeče kave in množine okusne slanin je poželjivo ogledoval, spominjal se je razmer, otrok, žene in sebe, otresal se sitnih misli, hitel dalje in jih srečeval z novo. Ubogal jih je in odprl vrata v nizko, založeno prodajalno jestvin.

»Glejte, glejte!« se je zavzel trgovec. »Prinašate nemara denar.«

»Tega pač ne! Ampak nekaj malega bi vzel. Dolg vam poravnam obenem. Prosim, dobro delo mi storite.«

»Vsa čast!« se je priklanjal trgovec. »Toda vedite, da blago itak lahko prodam in ga nečem deliti zastonj.« Obrnil se je k novi stranki.

Priznal si je, da je skupil, kar je iskal in z nekim zadoščenjem se je vrnil iz trgovine. Nazaj k rodbini — in praznih rok. Zmagoslavno se je mislil vrniti domu, z naročjem jedil, in hotel je svoje presenetiti. Vrnil se je po isti cesti. Temne, hude misli so ga obhajale med potoma, grde in ostudne. Predrzo so stopale na dan, sile v ospredje in nekatere so očitali naravnost: »Ti si kriv! Sam si kriv! Zakaj si bil? Povej!« Zgrozil se je.

»Sam sem kriv!« No, tako hudo ni. Prehudo nisem zapravljaj nikoli, ker nisem imel kaj, a če sem se včasih poživinil, to vendar še ni tak greh. Sem pač človek. Sicer pa družina ni nikoli stradala, dokler sem bil zdrav. To se da opravičiti. Vkljub vsemu naporu je zmogla obtožba in nepokorna domišljija mu je sproti slikala nove grehe. Razburil se je in vzkliknil srdito.

»Kaj pa da drugi lahko zapravljajo in pijančujejo, pa jim vendar ne zmanjka nikoli. Pa bi jaz ne smel!«

To je opravičilo, ha! ha! ha! Tako je, moj bratec, prav imaš. Misliš na barona, kaj ne! On pije do onemoglosti, pije in bo pil; ti pa se poživiniš v mladosti, spozabiš se in ga posnemaš, misleč, da sta enaka. Opravičba pa je to le, uteha je, in v tej zavesti pada krivda na druge. Dobro modruješ!

V premišljevanju je zašel nekoliko predaleč, nismo dolge, črne tovarne je korakal in ko se je streznil, je zagledal pred seboj v poljasi noči dobro znano lepo vilo sredi vrta, zdajano v italijanskem slogu. Troje oken v prvem nadstropju je bilo razsvetljenih in odondod se je slišal brezskrben smeh, razkošen kakor polna godba dovršenega igralca.

»To so baronovi,« si je mislil mož in strmel v okna. Potem se je sklonil k tlom, zajel z roko po blatu, dvignil pest in zamahnil proti svetlim oknom. Blato je zapraskotalo po spah, da so nevarno zaženketale; rogačji smeh je zadonel v noč. . . . utihnil . . . in okno se je šklepetaje odprlo. . . .

(Dalje.)

Isti klic zoper vojno, ista obsodba oboroženega miru odmeva po obeh deželah. Pod praporom internacionalne, ki predpostavlja svobodo in neodvisnost narodov, bodo franciski in nemški socialisti s podvojeno silo nadaljevali boj zoper nenasični militarizem, zoper pustošajočo vojno, za medsebojno spravo, za trajen mir med narodi.

Ljubljana in Kranjsko.

— **Ljubljanski škof o splošni in enaki volilni pravici.** Ljubljanski škof Jeglič je izdal poslanico na duhovništvo svoje škofije in v njej modruje po svoje o najrazličnejših vprašanjih. Med drugim razpravlja pobožni mož tudi o splošni in enaki volilni pravici in razvija svoje pobožne misli takole: »Splošna in enaka volilna pravica je nujna posledica vsega državnega in političnega razvoja od francoske prekucije sem. Ni osnovana v organizmu človeške družbe, ampak temelji na liberalnem bogotajskem načelu.« — Tako škof! Ljubljanski liberalcev najbrž nima v mislih; ti se splošno in enake volilne pravice boje kakor smrti. Ampak ne glede na to netočnost, so škofove besede zanimive, ker kažejo vse hinavstvo klerikalne stranke. Leta in leta so klerikalci vpili in lagali, da se bore za splošno in enako volilno pravico; škof sam jih je najzadnjeje podpiral; sedaj, ko imajo politično moč v rokah, ko je čas, da svoje obljube izvrše in uvedejo splošno in enako volilno pravico za občine in za deželni zbor, pa nastopi škof s formulo, da je splošna in enaka volilna pravica zoper vero in da je iznajdba satanova. Da se le ne sramuje take brezprimerne politične nedostojnosti! Končno bi bilo koristno izvedeti od škofa, kako si predstavlja »organsko« volilno pravico — ali mar tako, da bi smeli voliti le duhovni ali od fajmoštra navzgor?

— **Šiška.** Na občinski deski imamo nabit razglas, s katerim se na znanje daje — da bogata Šiška zopet nove davščine nalaga. Gospod župan Seidl so podpisani na razglasu, ki je jasen dokument, da je Šiška — kakor se je izrazil finančni minister Šiške, g. Kralj — bogata občina. Bogatini po navadi zvale davke na največje. Tako tudi »bogata« Šiška. Po sklepu obč. seje z dne 24. febr. se bo pobirala odslej v Šiški 30 % obč. doklada za žganje, 10 % za sladko žganje ter — 2 % šolske doklade na najemščino. Revni ljudje, ki iščejo v frakelčju utehe, postanejo stebri in zaščitniki »bogate« Šiške! In splošno najemniki stanovanj z 2 %! No — no, gospodje Kralj in drugi lepo začelnajo. Naredili v korist Šiške še niso nič, potrebnije pa že precej. Kaj bo, ko bodo kaj ukrenili — joj, potem se bomo Šiskarji šibili pod hudimi bremenami...

— **Konsumentje v Sp. Šiški, vsi na shod,** ki bo nocoj ob 8. v gostilni pri Anžoku. O »konsumentnem društvu za Ljubljano in okolico« in njega razvoju predava sodr. A. Kristan.

— **Občno konzumno društvo v Idriji** naznanja svojim cenjenim članom okolišja pod Gorami, na Luži, Cegovnici, Kovačevem Rovtu in na Zemlji, da je otvoril v četrtek dne 27. svečana 1913 svojo prvo filijalko pod Gorami v hiši člana g. Janeza Kenda št. 225. Prodaja se v filijalki specerijsko in mešano blago ter mlinski izdelki po istih cenah kot v centralni prodajalni v Idriji. Cenjeni člani se vljudo vabijo, da kupujejo vse potrebščine edino v svoji prodajalni. Kdor se ni član, naj pristopi. Vstopnine je samo 2 K 40 v. Delež se lahko plačuje v obrokih. Društvo razdeljuje koncem vsacega poslovnega leta svojim članom dividendo. Sprejema tudi hranilne vloge, ki se obrestujejo po 5 %. Varščina hranilnih vlog je pri društvu najbolj gotova, kajti društvo ima lastnega premoženja po inventarni vrednosti nad 188.000 kron. Če k temu prištejemo še vsakoletne preise posestne vrednosti, ki je faktično vsako leto več, ne manj vredno, smemo reči, da presega društveno premoženje najmanj 250.000 K. Vsega tega so gospodarji člani sami po svojih vložnih deležih. Vsak član društva je lahko ponosen, da je sodeležen podjetja, katero je doseglo komaj po 14. letih delovanja na gospodarskem polju tako ogromno premoženje.

— **Z Jesenic.** Pričakovali smo, da napišejo o shodu dne 23. febr. poklicanejske roke kakšno poročilo, ali — ne vemo, kako je to, da ni poročila... 23. febr. se je vršil na Savi, v veliki dvorani gostilne pri Jelenju znamenit shod, na katerem je bilo toliko udeležnikov, da že ne pomnimo tega. Mogoče zato, ker je prvič pri nas nastopila kot socialna demokratična govornica žena n. a. Saj veste, ženske so dandanes večinoma bolj pohlevne nego moški. Če smo moški socialni demokratje, in če moški gremo na shode ter semtertja tudi agitiramo za socialno demokracijo in socializem, no, to se že razume. Ali — ženske, da bi ženske celo kot govornice nastopale, to seve je na Jesenicah nekaj novega in posebnega. Zato je prišlo na shod toliko ljudi, da se je vse trlo. Shod je zvolil v predsedstvo sodružno Wistrovo in sodr. Weisa, sodr. Pepico Trojarjevo in sodr. Marčiča. O dnevnem redu: »Žena in organizacija« je govorila sodružica Gornikova iz Trsta. V poljudnih lepih besedah je orisala položaj žene in očrtala vrednost organizacije. Žena lahko prav veliko stori za organizacijo. Po navadi žene odvračajo moške, naj ne hodijo na shode, naj ne plačujejo prispevkov v organizacijo — vključ temu gre še nekako naprej. Mož se bori z ženo zaradi organizacije. Kako imenito bi šlo, ako bi žena moža celo nagovarjala, opominjala, da mora biti organiziran. Zlasti kot agitatorice za konsumna društva! Tu je njih najlepše polje. Prvič: lahko precej prihranijo z nakupom v konsumu, drugič: sopomagajo pri stavbi za preuredbo človeške družbe zelo važne organizacije. — Govorili so še: sodružica Cugvitzeva, ki je na lastnem zgledu dokazovala vrednost delavske socialne demokratične organizacije, sodr. Cink in sodr. Cugwitz, ki sta oba kot vztrajna delavca na organizacijskem polju podarjala važnost ženskega sodelovanja v javnem življenju. Bil je res lep shod. Navzoče žene so po shodu glasno pritrdjevale, vsem izgovorjem

besedam. Slabo se nam godi; kje je pomoč? Iz nas samih mora priti, iz nas samih mora zrasti tista trdnjava, ki nas bo ubranila večnega izkoriščevanja. Žena in mož, roko v roki, na delo za zgraditev te trdnjave. Današnji čas je že tak, da je potreba zvezan, združen biti! — Naj savska organizacija priredi še več takih shodov! Potrebni so, poučni so — saj, če se sliši prava beseda, se že o nji razmišlja in tudi dejanja potem sledijo. Beseda že postane meso! In tako mora biti.

— **Gozdni požari na Krasu.** 25. februarja popoldne je pričelo goreti na pogozdenem Krasu pri Ilirski Bistrici (Ahacijev plato). Po nepredvidnosti je zanetil ogenj kosci, ki je kosil stelo. Ogenj se je silno hitro razširil, ker je vse izsušeno in ker je vleklo močan veter. Vključ temu, da so prihiteli gasiti ljudje iz bližnjih krajev, je uničil ogenj približno 105 hektarov gozda. — Prav tisti dan so pričeli goreti tudi gozdni nasadi v Petelinjem pri St. Petru. Vzrok je neznan. Ogenj je uničil štiri hektare krasnih jelševih in smrekovih nasadov. — 26. februarja pa je uničil ogenj nasade občin Bače na Rožjem. Pogorelo je tri hektare gozdnih nasadov. Tudi pri Divači, Pamljah in Košanah so bili večji gozdni požari. Pri Knežaku in Zagorju, dalje pri Zagonu (Postojna) in Vipavi so goreli travniki in pašniki. Ogenj se je razširil čez več sto hektarjev. Pri Vipavi je bila nevarnost zelo velika.

— **Potres v Ljubljani.** O potresnem sunku, o katerem smo v sobotni številki »Zarje« na kratko poročali, javlja ljubljanska seismografična postaja sledeče: Prvo tresenje se je pojavilo ob 4. uri 16 minut 9 sekund popoldne, tipični maksimum pa je tresenje doseglo ob 4. uri 16 minut 12 sekund. Tresenje je bilo lokalno in je njegovo ognjišče iskati v bližini okolič Ljubljane in sicer približno kakih 15 kilometrov daleč, takozvana treslajska cona pa znaša okoli 30 km v premeru. Izpad igle na Luckmannovem aparatu (100 kg mase) znaša 117 mm. Včerašnji potresni sunek je bil najmočnejši od leta 1906 (16. junija) sem; takrat je znašalo dejansko zemeljsko tresenje 1 mm, včerašnje pa 0,2 mm. Včerašnji sunek je posledica zemeljskega valovanja, povzročenega po potresu, ki se je pojavil 24. februarja v Lješju v Albaniji, istega dne v Messini, 27. februarja v mülheimskem okrožju na Württembergu, 28. februarja ob 6. uri 40 minut v Inomestu. Primeroma velika intenziteta včerašnjega tresenja se da razložiti vsled več kot enoletnega seismičnega miru v Ljubljani in okolici, kajti leta 1912. ni bilo tu sploh nobenega lokalnega potresa, pač pa dva na Ogorinskem. Iskustva na postaji v Ljubljani uče, da so lokalna tresenja tem intenzivnejša, čim dalje je bilo preje mirno. Iskustvo na ljubljanski postaji oči tudi, da se v ljubljanskem okolišju najintenzivnejši potresni sunki pojavijo sploh v mesecu februarju, menj v aprilu, juniju, septembru in decembru. Zanimivo je, da je ljubljanska radio-telegrafična postaja o potresnem sunku obvestila na Rožniku improvizirano postajo (s poljsko anteno), kjer se potresni sunek na prostem ni čutil. Dognalo se je, da so se v Ljubljani vsled sunka šipe tresle, porcelanski in stekleni predmeti ropotali in se čulo zamolklo grmenje.

— **Umrli so v Ljubljani:** Anton Jebračin, sprevodnik južne železnice v p., 71 let. — Leopoldina Pečar, rejenka, 16 mesecev. — Ignacij Ocvirk, rejenc, poldrugo leto. — Viktor Stergar, delavkin sin, 3 tedne.

— **S trebuchom za kruhom.** V petek se je z južnega kolodvora odpejalo v Ameriko 78 Slovencev, 17 Hrvatov in 10 Ogrrov. V Buchs je šlo 27, v Heb pa 17 Hrvatov. Na Dunaj se je odpejalo 10 Kočevarjev, nazaj jih je prišlo pa 27.

— **Tujski promet v Ljubljani.** Meseca februarja je prišlo v Ljubljano 5407 tujcev, tedaj 432 več nego prejšnji mesec in 712 več kakor lani meseca svečana. Nastanilo se je v hotelu Union 1387, Slon 1131, Lloyd 389, Cesar Avstrijski 204, Ilirija 193, Malič 192, Južni kolodvor 159, Štrkelj 98, Tratinik 58 in v ostalih gostilnicah in prenočiščih 1596 tujcev. — Bilo jih je s Kranjskega 1072, z Dunaja 956, iz slovenskih dežel 1090, iz dežel češke krone 302, iz ostalih avstrijskih dežel 1170, z Ogrske 132, s Hrvaške in Slavonije 358, iz Bosne in Hercegovine 32, iz Nemčije 113, iz Italije 87, iz Rusije 6, iz Anglije 3, iz Francije 7, iz balkanskih dežel 6, iz Romunije 2, iz drugih evropskih dežel 24, iz Severne Amerike 39, iz ostale Amerike 6 in iz Azije, Afrike in Avstralije 2 tujca.

— **Z nožem v hrbet!** (Izpred ljubljanskega porotnega sodišča.) V torek 4. junija po noči so sedeli v gostilni Mariete Mušičeve v Trzinu fantje Franc Kmetič, Peter Verbič (22 let) in Janez Nagode. Kot zadnji je prišel posestnikov sin 19letni Franc Jemc, ki je spremil domov svojo ljubico Šimenčevico in katerega je že naprej grede med potjo povabil njegov prijatelj Nagode, da naj pride v gostilno, češ, da je notri tudi njegov najboljši prijatelj Peter Verbič. Jemc je prisedel k mizi, bil je videti zelo slabovoljen, potegnil je klobuk čez čelo, podprl si je glavo z rokama in ni nič pil. Fantje so ga pustili v miru in ga niso hoteli dražiti. Sedeli so gostje še nekaj časa pri mizi, nato se je družba razšla. Odsli sta fanta Kmetič in Peter Verbič. Kmalu za njima pa Nagode in Jemc. Nedaleč od gostilne so trčili gostje zopet skupaj in brez kakega povoda je pograbil Nagode Verbiča in ga vrge ob tla. Ko se je hotel Verbič pobrati, je stopil k njemu navidez popolnoma miren Franc Jemc, zavihtel je roko, v mesečini se je zasvetil nož, in udaril je z njim Verbiča v hrbet. Zgrudil se je Verbič na tla in ta hip začutil strašno bolečino — v levi nogi. Noga mu je postajala vedno bolj mrzla in ni je mogel več riniti. Sunek z nožem v hrbet mu je ranih hrbtni mozeg in posledica je bila, otrpnenje leve noge. — Pri obravnavi se zagovarja obtoženec s pijanostjo. Toda vse okoliščine kažejo, da je ta zagovor le zagovor za silo, in da je Jemc sovražil Verbiča in se hotel nad njim maščevati. Da bodo nastopile tako žalostne po-

sledice, tega seveda ni mislil, in verjetno je tudi, če bi bil vedel, da bo s tem lahkomišelnim sunkom spravil v nesrečo za celo življenje svojega tovariša in ga ohromel, da bi bil posegel za svoje maščevanje raje po kakem drugem sredstvu. Žalosten in naravnost pretresljiv je bil prizor, ko je pripeljal oče mladega 20letnega sina ob bergljah, hromega na levi nogi v sodno dvorano. Revež je izpovedal slično kot smo omenili v uvodu. — Porotniki so krivdo Jemca potrdili in je bil obsojen na 2 leti težke ječe, postrene vsak četrlet s postom in trdim ležiščem. Tudi mora plačati Jemc Verbiču tisoč kron odškodnine in mu povrniti stroške za bolnico in zamujeni zaslužki. V kazen pa se šteje Jemcu preiskovalni zapor.

— **Neprostovoljna kopelj.** V četrtek popoldne je peljal posestnik Anton Bahovec iz Sent Vida iz Iga posestnika Štefana Krušiča in njegovo ženo ter tudi posestnico Marijano Štrukljevo iz Vižmarjev. Ko jih pripelje do Karolinške zemlje, je proti kraju ceste tako nerodno zavil, da se je voz prevrnil in so vsi štirje padli v jarek, v katerem je bilo 1 m visoko vode. Poleg tega, da so se vsi štirje do kože premočeni komaj izkopal iz mrzle kopelji ter tudi konja z veliko težavo rešili, je zadobila Štrukljeva po životu znatne telesne poškodbe, pri konjski opravi se je naredilo pa 100 K škode.

— **Tatica hranilnice knjižice.** Antoniji Breclenik, po domače Šimnovi, je bila pred nekaj dnevi ukradena hranilna knjižica, katero je imela spravljeno pri neki stranki. K tej je prišla na obisk neka Šiskarica, ki je iz omarnega predala izmaknila knjižico. Dne 25. februarja je šla z njo v hranilnico, kjer je hotela dvigniti 600 K. A ker je bil denar vložen pod geslom, kar pa dotični osebi ni bilo znano, so v hranilnici knjižico pridržali. Ona pa je odšla s tem, da gre poizvedeti za geslo, katerega pa še do danes ne ve, zato tudi denarja ni dobila. Ko so pogrešili knjižico, je šla gospodična v hranilnico, kjer so ji jo vrnili ter popisali osebo, ki je hotela dvigniti denar. Dotično Šiskarico gospodična dobro pozna in bo stvar tudi dalje naznanila.

— **Krava je bila ukradena iz zaprtega hleva** v Soteski pri Stari Loki nekemu posestniku. Krava je rdečkaste barve, ima velike roge in je vredna 270 K.

— **Kar čudno je,** kako hitro se kako blago priljubljen konsumentom. Odvisno je to seveda predvsem od njegove dobre kakovosti, kajti konsumentje kaj kmalu spoznajo, katero blago je dobro. Izvrstna kakovost je tudi Kolinski kavni prinesi pripomogla do splošne priljubljenosti pri vseh naših gospodinjah, in težko že človek najde družino, kjer bi tega imenitnega in pristno domačega kavnega prida ne rabili. Povsod so že spoznali, da je kava najboljša, če se ji pridene Kolinska kavna primes. Pazite pri nakupovanju, da bo vsaka škatljica imela varstveno znamko »Sokola«, ker le s to varstveno znamko je res pristna domača in izvrstna Kolinska kavna primes. V vašem interesu je, da zavrnete vsako, ki nima te znamke.

Stajersko.

— **Varnostne naprave pred dvajsetimi leti v velenjskem rudniku.** Dne 3. in 21. februarja je preteklo dvajset let, odkar sta se prigodili v velenjskem rudniku dve veliki rudniški katastrofi. Prva se je dogodila dne 3. svečana, pri kateri je bilo 5 rudarjev mrtvih in okoli 10 ranjenih, druga pa 21. svečana, pri kateri jih je bilo 17 mrtvih in okoli 20 ranjenih. Vneli so se janski plini, ker so rudarji delali v jami z odprtimi svetilkami. Šele od tistega časa so uvedli v velenjskem rudniku varnostne svetilke. Uvedli pa so varnostne svetilke šele po tistih velikih nezdah tudi pri drugih rudnikih po Slovenskem. Kakor pri vsaki drugi varnostni napravi v rudnikih, tako je bilo tudi z varnostnimi svetilkami, da se rudniške oblasti šele takrat odločijo za kakšno preuredbo, če se je pripetila že kaka večja nezdga. Danes imamo varnostne svetilke skoraj povsod v vseh rovi v Trbovljah, Hrastniku in Zagorju. V velenjskem rudniku, ki se je šele par let pred tema nezdgom pričel, so bili uslužbeni večinoma tisti rudarji, ki so bili v januarju 1892 v koflaškemu, voltsberškemu revirju, kakor tudi trboveljskem in hrastniškem odpušeni iz službe zaradi stavke in so jih odgnali iz navedenih revirjev z odgonskim vozom. Bili so toraj najboljši sodrugi, ki so bili najprej žrtve preganjanja in so potem izgubili življenje zaradi nemarnosti podjetnika, kakor tudi rudniškega urada v Celju, ki nista pravčasno poskrbela, da bi se bile uvedle varnostne svetilke. Mnogo je še rudarjev, vdov in otrok ponesrečencev, ki se spominjajo na svoje delo in roditelje pred dvajsetimi leti. Spominjamo pa se teh žrtev tudi mi, ker so bili med njimi najboljši bojovníki za rudarsko organizacijo in ustanovitelji prve strokovne organizacije za alpske dežele.

— **Nezdga na železniški progi.** (Dopis s Pragerskega.) 27. februarja je ponesrečil sodrug Ivan Dreo, star 26 let. Ko je hotel pripet vozove, katere je peljal rezervni stroj na 9. tir, so ga stisnili odbijači in mu zdrolili prsa. Bil je takoj mrtev. Strašna nezdga je bila ob trčetrt na šest zvečer, ob sedmih pa bi bil moral iti Dreo domov. Sodrugi Dreo je bil skladiščni delavec, vester v svoji službi. Nadomestoval je premikača. Rajni je bil zvest sodrug in vnet agitator. Pred tremi tedni se je oženil, vdova je noseča in tudi že 8 dni bolna. Blag mu spomin! — Med železničarji vlada splošno mnenje, da so strašne nezdge največ krivi nemško nacionalni uradniki, ki preganjajo slovenske delavce, kjer koli jih le morejo, in jim odkazujejo najnevarnejša dela, čeprav nimajo za taká dela še dovolj izkušenj.

Goriško.

— **Vojaštvo se nastani v Červinjanu** ob meji, in sicer oddelek kavalarije. Municipij v Červinjanu se brani zgraditi vojašnico, trdeč, da so blagajne prazne.

— **Klavern konec »vohunske« pravde.** Meseca novembra lanskega leta je aretirala finančna straža v Višku nekega človeka, ki je bil sumljiv vohunstva. Bil je to neki dr. Bernard Steinmetz, bos karmelitanec, doktor medicine in filozofije. — tako je namreč sam trdil. Uvedla se je proti njemu preiskava zavoljo špionaže in se je dognalo, da je osumljenec navaden pustolovec, ki ni bil ne doktor, ne karmelitanec. Ker ni bilo tehtnih dokazov za vohunstvo, se je kazensko postopanje ustavilo, »doktor« pa je bil vseeno obsojen na dva meseca zopora zaradi vlačugarstva. V petek, po skoraj štirimesečnem zaporu je tukajšnja policija odgnala »doktorja« v domače kraje na Nemško. »Doktor« Steinmetz je baje obljubil, da bo spisal o tukajšnjem svojem bivanju brošuro.

— **Stekli psi.** Pred kratkim so se zopet pojavili stekli psi v Furlaniji in je bilo zopet nekaj oseb ogriženih. Sedaj je ukazala politična oblast v varnost pred steklimi psi, da morajo v Furlaniji vsi psi nositi nagobčnike. Če dobijo psa brez nagobčnika, ga kratkoma ustrelijo.

Istra.

— **Puljski škandal** se je izpremenil z oprostitvijo tatov v rovinjski škandal in nacionalistično časopisje se zgazra in pohujšuje. Ampak le počasi, gospoda! Kakor je puljska korupcija sad nezavednosti, zoper katero vodijo edino socialni demokratje odločen boj prav tako je zrastle izrek rovinjskih porotnikov na strupenih in močvirskih tleh nacionalistične gonje, kateri se ustavlja edino socialna demokracija. Da se nacionalisti zgazgajo nad puljsko goljufijo in nad rovinjsko justico, za to je že potrebna nemajhna porcija predrznosti in hinavščine!

— **Nezdga na železniški progi.** Od dveh vlakov je bil povožen in strašno razmesarjen v Istri Henrik Perko. V pijanosti je na progi zaspal.

Trst.

— **Žalosten povratek v domovino.** Dne 26. t. m. je priplul iz Amerike v Trst parnik Austro-Americane »Martha Washington«. Na krovu je imel v III. razredu 17 umobolnih, ki so jih ameriške oblasti poslale nazaj v njihovo domovino. Zdravi so šli služiti tujini, bolni se vračajo. Slučajev blaznosti je zadnji čas med izseljenci vedno več.

— **Zblaznela je vsled samomora hčere.** V Trstu se je vsled nesrečne ljubezni zastupila 27letna Lina Gregančeva. Ko je mati zvedela za samomor svoje hčere, je zblaznela.

Umetnost in književnost.

— **Opera.** Po dolgih letih smo slišali v soboto zopet Rossinijeva »Brivca Seviljskega« — ne »prvič«, kakor je trdil gledališki list! V tej kljub njegovi stoletni starosti še vedno sveži in v njenem žanru neprekošeni komični operi je slavila Rossinijeva muzikalna genialnost prav triumi; dražest tega melodičnega in šegavega dela ne zastara, in v vseh opernih gledališčih prihaja brivec Figaro od časa do časa na repertoar. Zlasti v italijanskih. Sobotna predstava se je držala nad srednjo višino; ali najbrž ni bila dovolj pripravljena, kajti tudi z močmi naše opere bi se dalo več doseči. Zlasti se je to poznalo v orkestru, v katerem je marsikaj finega utonilo. Gđa. Harfnerja grof Almaviva je bil muzikalno dober; glas je popolnoma obvladal obširno in težavno partijo, tudi njegova igra je ugajala, z jezikom pa je bilo ludo. Trudil se je, prozo je večinoma govoril slovensko, semter-tja je tudi par taktov slovensko zapel. Vsled tega pa je nastala neka mešanica, ki je potrjevala pevčovo dobro voljo, kljub temu pa zelo motila ušesa. To seveda ni očiitek. Doktorja Bartola je pel g. Križar dobro, kakor smo pričakovali. Pozabil pa je, da igra starca, za katerega so bile njegove kretnje premladeniške. Prav mična Rozina je bila gđca. Richterjeva; glas ji je zvenel sveže, kolorature so ji tekale gladko in tudi igra ji je bila prav živahna. Gđ. Bukšek zasluži za svojega don Basilijsa vso pohvalo; če bi bil njegov glas sistematično šolan, bi precej zalegal. Gđ. Fejfar se je kot brivec Figaro zopet pokazal prav porabnega pevca in je bil okreten faktotum, v manjših vlogah je omeniti gđco. Peršlovo ter gđa. Povheta in Kovača.

— **Berta pl. Suttner: Dolje s oružjem!** Povijest jednog života. »Luč«, založba hrvaških sodrugov je izdala prevod znanega tendenčnega romana Berte Suttnerjeve, ki je prav posebno aktualen z ozirom na vojno klanje balkansko. O razoroženju v sedanjem času ni govora in po vsej Evropi odpira moloh svoje žrelo za nove žrtve. Ampak pot propagande zoper vojno, ki jo je izbral ta roman, priroč volne strahote in pogubo za poedinca in za narode, vodi do cilja: do mednarodne solidarnosti. — Roman obsega 250 strani in je pisan živahno in zanimivo; okusno broširan stane 2 K, elegantno vezan 2 K 50 v. po pošti 20 v. več. Naroča se pri: Naklada »Luč«, Zagreb, Ilica 55, I., za gotov denar ali pa po poštne povzetju. Kdor naroči pet izvodov, dobi en izvod knjige povrhu in ne plača poštne.

Vestnik organizacij.

Sodrugi šolsko-poljskega okraja vabimo na redni letni občni zbor, ki bo 9. marca v gostilni pri Bončarju, Poljska cesta 23 točno ob 10. dopoldne. Sodrugi, udeležite se polnočestilno obnega zbora. Odbor.

Krakovski trnovska podružnica »Vzajemnosti« ima v četrtek ob 8. zvečer v stanovanju s. Krašovca odborovo sejo. Vabljen je tudi stari odbor in nadzorstvo.

Organizacije in zaupniki, ki imajo v kolportaju »Družinski kolektar« se nujno vabijo, da denar za prodane kolektarje takoj vpošije na naslov: »Delavska hranilnica in posojilnica v Ljubljani. Neprodani kolektarji ni treba vračati.

Sodrugi po Slovenskem vabimo, da opozore delavstvu priljane trgovce, obrtnike, gostilničarje itd. na reklamni del »Družinskega kolektarja«, ki bo za 1. 1914. še veliko lepše opremljen. Nabitracem oglasov se za znaten popust in lahko precej zaslužijo. Kdor hoče sodelovati naj se obrne na naslov: Zveza »Vzajemnost« v Ljubljani. Inzerenti naročijo oglase lahko naravnost pri zvezi.

Balkanski in mednarodni položaj.

Turčija prosi, da bi velesile posredovale za mir. — Na bojišču je vse pri starem. — Silistrija noče postati rumunska.

MIR SE BLIŽA.

TURČIJA PROSI ZA POSREDOVANJE.

London, 2. Turški poslanik v Londonu Teyfik paša je včeraj obiskal državnega tajnika Sir Edwarda Greya s prošnjo, da bi velesile posredovale pri balkanski zvezi zaradi miru.

Dunaj, 2. Iz Londona poročajo, da je ondotni turški poslanik sporočil Greyu prošnjo turške vlade za posredovanje velesil.

Kelmoraj, 2. »Köln. Ztg.« poroča: »Angleška vlada in poslaniki velesil so dobili, kakor se zdi od ondotnega zastopstva Turčije sporočilo, da je Porta pripravljena sprejeti posredovanje velesil za določitev mirovnih pogojev. Prva naloga evropske diplomacije bo, da doseže enako izjavo tudi od balkanskih vlad.

Nemško oficijozno mnenje.

Berlin, 2. Kancelarjevo glasilo »N. A. Z.« piše o turškem koraku: »Za izjasnitev položaja na vzhodu je storjen odločen korak. Turčija je na radost izjavila, da je pripravljena sprejeti posredovanje velesil za doseg miru. Velesile se nemudoma obrnejo do vlad balkanske zveze, če sprejmejo tudi one posredovanje Evrope kakor Porta. Z ozirom na to, da se povsod uveljavlja želja po miru, se sme pričakovati, da se bodo tudi balkanske vlade zaupale velesilam. Če se posreči spraviti evropska mirovna pogajanja definitivno v tek, tedaj se sme od tega skupnega dela diplomacije pričakovati tudi ugoden vpliv na rešitev ostalih od velesil še neresenih in njih lastnih interesov se dotikajočih vprašanj.

Angleško mnenje.

London, 3. V tukajšnjih političnih krogih pripisujejo prošnji Turčije za posredovanje največjo važnost. Da je imel Haki-paša posredovati v podobnem zmislu, je bila javna tajnost. Ali njegova naloga je bila poizkusiti, da bi se Odrin rešil Turčiji. Ta želja je bila razumljiva, kajti tak uspeh naj bi bil opravičil mladoturško revolucijo in sedanjo vladavo. V Londonu je pa Haki-paša izvedel, da velesile ne morejo zatajiti svoje note. Dalo se mu je razumeti, da more biti turška prošnja za posredovanje le tedaj uspešna, če je brezpogojna. Haki paša je sporočil ta odgovor v Carigradu in prosil za instrukcije. Sedanja prošnja za posredovanje je brezpogojna. Med turškimi koncesijami in balkanskimi zahtevami so pač druge difference, poučeni krogi pa so prepričani, da ostala vprašanja ne bodo delala prevelikih težav, čim je turška vlada pokazala, da ne vztraja na Odrinu. Da sprejmejo tudi balkanske države posredovanje velesil, ni dvomiti, ker so že tekom prvih pogajanj pokazale, da so pripravljene skleniti mir in ne vodijo vojne zaradi vojne, temveč zaradi realnih interesov. Posredovanje velesil v balkanski vojni se pa lahko smatra za začetek ugodnega reševanja onih vprašanj, s katerimi se bavi konferenca poslaničnikov in katerih doslej še ni mogla rešiti.

PORTA SPOZNAVA POTREBO MIRU.

Carigrad, 3. V poučenih krogih zatrjujejo, da se je Mahmud Ševket paša zlasti na svojem inšpekcijskem potovanju prepričal, da je nadaljevanje vojne nezmislno. Umikanje Bolgarov pri Čataldži, ki se je nekaj časa razglašalo za znamenje bolgarske slabosti, ni nič zboljšalo položaja turške vojske. Turki bi v svojih ugrdih in s številom svojega vojaštva lahko vztrajali v defenzivi, ali tudi za to je treba gmočnih sredstev, katerih Porta nima. Vsed tega je vojaštvo slabo oblečeno in je vsled zadnjih mrazov neznanostno trpelo. Tudi živeža primanjkuje, in če bi se vojna zavlekla, bi tudi vprašanje streliva lahko postalo kritično. Nekateri mladoturški ministri so dlje nasprotovali prošnji za posredovanje brez garancije za turški Odrin. Toda naposled so spoznali, da hrabrost Sukri-paše in njegove posadke ne odločuje volje usode. Zato so se tudi oni vdali Mahmud Ševketu, pa so glasovali za to, da se velesile naprosijo za brezpogojno posredovanje.

POTOVANJE DŽAVID BEGA.

Carigrad, 2. Bivši finančni minister Džavid beg je včeraj odpotoval s prvimi sultanovim tajnikom Halid Zio. V poučenih krogih zatrjujejo, da ni to potovanje v nobeni zvezi z mislijo Haki paše. Iz Berlina poje Džavid v Pariz in London, kjer ima stopiti v stik z raznimi finančnimi krogi, da pripravi tla za neke finančne operacije, ki jih namerava vlada. Z ozirom na resno miroljubnost, ki jo je Turčija pokazala, upa Porta, da se finančni načrti, ki nimajo vojni namenov, posrečijo.

SAJID HALIM IN RUSKI POSLANIK.

Carigrad, 2. Ruski poslanik Giers je imel včeraj pri porti daljši pogovor s princem Sajid Halimom, ministrom za zunanje zadeve. Navoč je bil tudi veliki vezir Mahmud Ševket paša. Konferenci pripisujejo veliko važnost.

Posredovanje.

London, 3. Konferenca poslaničnikov se bo na svoji prvi seji bavila s posredovanjem, za katero je naprosila Turčija. Posamezni kabineti so že vzajemno stopili v stik, da se sporazumejo o načinu posredovanja.

London, 3. V poučenih krogih zatrjujejo, da so se balkanske vlade že vprašale, če sprejmejo od Turčije zaželeno posredovanje velesil za doseg miru. Diplomacija pričakuje ugodne odgovore.

Balkanska zveza.

Sofija, 3. Bolgarska zavzame oficijozno stališče napram vprašanju posredovanja, ko se sporazumeje z ostalinimi balkanskimi državami.

RUSIJA IN AVSTRIJA.

Peterburg, 3. Dne 6. marca ob priliki jubileja vladarskega doma Romanovega izide iz-

java ruske vlade, ki izreče, da je razmerje Rusije do sosednjih držav, zlasti do Avstro-Ogrske izvrstno.

NA BOJIŠČU.

Nič novega.

Carigrad, 2. Uradno poročilo pravi, da ni na bojiščih ne pred Čataldžo, ne pred Bulajrom, ne okrog Odrina nič novega.

Praska pri Janini.

Atene, 2. »Agence d' Athene« javlja sledeče poročilo iz Filipiada: Pri Molisti severno od Janine se je v petek vnela bitka, ki je trajala šest ur. Turki so bili poraženi in so zbežali. Okrog 180 jih je padlo Grkom v roke. Ko so Turki dobili pojačanje, so obnovili napad. Bili so vnovič poraženi. Trupla padlih Turkov, med katerimi je bilo osem častnikov, so Grki pokopali. Sami so imeli samo štiri ranjene. Molista leži med Laskivčiem in Koniko. Povsod je prebivalstvo proslavilo grško zmago.

Bitka pri Čorluju?

Berlin, 3. »D. Tageszeitung« poroča iz Carigrada, da pričakujejo vsak čas veliko odločilno bitko pri Čorluju. Kljub temu, da so tla vsa premočena, se je Turkom posrečilo, da so se zelo približali Bolgarom. Odločilna bitka se torej lahko vsak čas vname.

Topovi za Kurde.

London, 2. »Daily Chronicle« javlja iz Carigrada, da je prišlo za kurdske čete osemnajst baterij novih Kruppovih topov velikega kalibra. Krupp je dal Turčiji kanone na upanje.

ZAROTA PROTI MLADOTURKOM.

Carigrad, 3. Vesti, ki so izkušale podati zadnjim aretacijam v Carigradu brezpomembnosti, se ne vjemajo z resnico. Vlada je resnično odkrila široko razpleteno zaroto, ki je imela namen odstaviti sultana Mehmeda II. in posaditi drugega prestolonaslednika Vahid Edina na tron, obenem pa storiti kraj mladoturškemu gospodstvu. Pravijo, da so bili na čelu zarote princ Vahid Edin sam, potem princ Sabah Edin, bivši sultanov drugi tajnik Rešid beg, bivši major Ferid beg, bivši šef intendance Sukri paša (ne odrinski Sukri) ter nekateri odlični Arabci. Vsed zarote je kompromitiran tudi polkovnik Sadik beg, ki je pred kratkim pobegnil, in mnogo častnikov iz vojaške lige. Priprave so že tako napredovale, da so bili tiskani proglasi in je bila sestavljena lista novega ministrstva, ki bi ga bil imel imenovati novi sultan. Ministrstvo za notranje zadeve je bilo namenjeno Rešid begu. Ta je bil v Parizu in je dobil poziv, naj se vrne v Carigrad, ker so za rotniki mislili, da je že prišel čas za njih nastop. Sklep mladoturške vlade, da se odreče Odrinu, je imel opravičiti zaroto v javnosti. General Sukri paša, ki izhaja iz odličnega arabskega rodu, je imel povzročiti vstajo arabskih plemen, ki bi vzeli Turčiji kalifat in prenesli njega sedež v Mekko ali pa v Egipt. Vlada je dala porabiti Ferid bega, ki je izkušal pobegniti s potnico ruskega poslaništva. Tudi ostali častniki, kar jih je zapletenih v to zaroto, so bili aretirani. Preiskave pri princih Vahid efendiju in Sabah Edinu so bile brezuspešne.

Mladoturki taje zaroto.

Carigrad, 2. »Jeune Turc« piše o vesteh, ki se tičejo zarote proti mladoturkom in pravi, da ne gre za nič drugega kakor za demonstracijo proti vladi, katero je organiziralo par oseb. Razširiti so hoteli proglas, ki je bil izdelan v tajni tiskarni. Preiskava je uvedena in vlada bo objavila uspeh. Princ Sabah Edin ni bil zapleten v zaroto. Hišna preiskava je bila samo pri njegovem tajniku, katerega ni moči najti. Zaprl so vsega skupaj pet oseb.

Oficijozno poročilo.

Carigrad, 2. Policija je odkrila tajno tiskarno in v njej konfiscirala 5000 proklamacij proti vladi.

Grška tiskarna.

Carigrad, 3. Revolucionarne proklamacije, ki jih je policija konfiscirala, so bile izdelane v tiskarni nekega Grka v Peri. Tiskarnarja in več delavcev so zaprli.

BOLGARSKA IN RUMUNIJA.

London, 3. Dasi je Bolgarska sprejela posredovanje velesil z opombo, da sprejme brezpogojno njih sklep, če poda tudi Rumunija enako izjavo, medtem ko rumunska vlada tega ni storila, mislijo vendar v diplomatskih krogih, da se bodo velesile brez obzira na te neenakosti brez zamude lotile posredovanja.

Silistrija proti Rumuniji.

Sofija, 2. Te dni so prebivalci Dobrudže naprosili vlado, naj ne odstopi njim ozemlja Rumuniji. Enako prošnjo so vložili tudi židje. Prvi se branijo Rumunije, ker imajo tam bojaški veleposestniki tako moč, da žive kmetje kakor v tlačanstvu, židje se pa boje progono, ki se v Rumuniji vsak čas ponavlja. Zdej je tudi Silistrija izrekla protest proti rumunski aneksiji. Ob priliki 35letnega jubileja osvoboditve Silistrije izpod turškega jarma je mestni župan brzojavno naprosil vlado v imenu vsega prebivalstva, naj ne izroča mesta Rumuniji, ker želi Silistrija ostati bolgarska. Tudi kralju Ferdinandu, ruskemu carju, ruskemu zunanjemu ministru Sasonovu ter Sir Edward Greyu je župan brzojavil podobne prošnje.

ALBANSKI KONGRES.

Trst, 2. Včeraj in danes zboruje tukaj z velikim truščem naznanjeni kongres albanskih be-

gov in barjaktarjev. Med njimi sta kneževska kandidata princ Ghika in Skanderbeg. Včeraj je kongres razposlal dolgo vrsto vdanostnih telegramov, danes pa je sklenil, da zahtevajo Albanci takozvano Veliko Albanijo. Jutri se zborovanje nadaljuje.

POŽAR V STEINFELDSKI TOVARNI ZA PATRONE.

Dunaj, 2. Prva poročila o požaru v steinfeldski tovarni za patrone so se izkazala kot pretirana. Zgorelo je le lesno skladišče wöllersdorfske vojašnice in je bil ogenj že ob pol 11. ponoči pogasjen. Tovarna sploh ni bila v nevarnosti, da jo plamen doseže.

NEVARNE VOJAŠKE IGRAČE.

Meran, 2. Pri pohodu tukajšnjih cesarskih lovcev z Vigiliocha v Ultental je bilo vsled posledice mnogo nezgod in je več vojakov znatno ranjenih.

AVTOMOBILSKI APAŠI V BELGIJI.

Bruselj, 3. Ob nočnem roparskem napadu na grad Kleyse pri Laekenu, pri katerem sta bila ubita dva orožnika, so oblasti izsledile obsežno in dobro organizirano tolpo avtomobilskih roparjev, ki je zadnje čase oplenila mnogo gradov in izvršila več umorov. Doslej je policija prišla devet banditov.

KÖPENICKIADA NA ANGLEŠKEM.

London, 3. Za zabavo občinstva so poskrbele sufražetke s tem, da so prav nesramno potegnile policijo in prebivalstvo v mestecu Pontypoolu. S fingirano uradno brzojavko o mobilizaciji rezervistov in teritorialne armade so spravile po noči vse mesto po koncu. Policija je z bobnom in s trombami alarmirala zaspane brambovce, ki so se brž oblekli v uniforme in hiteli na zbirališča. Tam so se z jokom in stokom poslavljali od njih družine. Ko so bili brambovci pripravljeni, da udarijo na sovražnika (na Nemčijo!), se je izkazalo, da so nasledili šali sufražetk, ki so se na ta način znesle vsled aretacije Pankhurstove.

NEVARNE STRELNE VAJE.

Veracruz, 2. Pri strelnih vajah ameriške bojne ladje je padla v mesto (Veracruz) granata in ubila eno osebo, tri pa nevarno ranila.

GENERAL DIAZ KANDIDIRA ZA PREZIDENTA.

Mehiko, 2. General Feliks Diaz je »sprejel« kandidaturu za predsedništvo mehiške republike.

Ogrske homatije.

Andrassy in Tisza.

Budimpešta, 2. Nori Tisza je v listu »Ujsag« objavil članek z naslovom »Zdaj naj bi bilo dovolj.« V članku daje opoziciji »dobre svete«, češ, da si je s svojo taktiko sama škodovala, pa naj bi se spametovala. Na to odgovarja Andrassy v »Magyar Hirlap«: »Takrat, ko je vlada s silo dala skleniti brambno reformo, je bilo njeno ravnanje napačno, ali vsaj razumljivo. Sedaj pa je njeno postopanje nerazumljivo in zločinsko. Vlada razvema brez razloga meščansko vojno po budimpeštanskih ulicah. S svojo trmo škoduje ugledu vladarja in podkopava stike parlamenta. V interesu vladarja in večine je, da se konča ta komedija in ta sistem vladanja.

GENERALNA STAVKA.

Volilna reforma se zavlači.

Budimpešta, 2. Po včerajšnji seji takozvane poslanske zbornice ne pride volilna reforma jutri še na razpravo. Včeraj so dali na dnevni red pondeljkeve seje tretje čitanje v soboto sprejetih predlog in načrt o učiteljskih plačah. Volilna reforma se je torej odgodila najmanj do torka.

Socialisti pripravljeni.

Budimpešta, 2. Po vesteh zaupnikov je delavstvo tako pripravljeno, da dve uri po signalu strankinega vodstva povsod lahko ustavi delo.

Lump ne razume.

Budimpešta, 2. V razgovoru z nekim častnikom je Lukacs dejal, da absolutno ne razume, kakšen namen naj ima generalna stavka. (Saj je aosti, če delavci razumejo, kakšne namene ima falot s svojimi šuftarijami. Vsa dežela razume štrajk in njegov namen; če ga rokovanja na ministrskem sedežu ne razume, bi ga morali že zaradi te sramotne neumnosti pogratiti k vragu.)

Krvave priprave bečarov.

Budimpešta, 2. Policijski načelnik Boda je dal po mestu nabiti troje krvoločnih plakatov, ki vnovič potrjujejo, da bi policija na željo lovpovskih dioskurov Lukacs in Tisze rada prelivala kri. V prvem razglasu pravi policijski birič, da je socialna demokratična stranka »nahujskala« delavce na štrajk. Lukacsjev hlapec se laže, da se vse prebivalstvo bojuje tega štrajka, pa hinavsko tarna o slabem gospodarskem položaju. Resnica je, da vsa javnost, izvzemši par mamelukov luma Lukacsu odobrava pogumni boj delavstva in mu želi uspeh. — Z drugim plakatom prepoveduje policijski lakaj vsak obhod in vsako zbiranje na cesti. Hišna vrata morajo biti ob 7. zvečer zaprta. Tuje osebe se ne smejo puščati v hiše. V slučaju kakšnega izreda se morajo takoj zapreti vsa vrata, okna, izlogi, trgovine. Čim se vrže iz kakšnega okna kaj na vojaštvo, se bo takoj streljalo. Ta plakat že govori še parkrat o streljanju, kar je za namene Lukacsve bande dovolj značilno. Tretji plakat se trudi, da bi navedel delavce na skazo stavke. Policija priznava, da ne more nikogar siliti na delo, ampak obširno hoče varovati vsakogar, kdor bi hotel delati, pa pripoveduje, da se vsak lahko oglasi pri vsakem policaju, na stražnicah, ali pa telefonično za »pomoc«. Policija je pomnožena, razuntega stoji na 37 krajih po pol do ene stotnje vojaštva.

Rešilna družba.

Budimpešta, 2. Nihče ne dvomi, da ima socialna demokracija namen izvršiti stavko mirno, kajti stavka je njeno najostrejšo orožje. Nihče pa tudi ne dvomi, da bi Lukacsovi radi videli prelivanje krvi. Zato se je tudi prstovoljna reševalna družba pripravila, da lahko pomaga, če je treba. Za reševalno družbo je pripravila šest avtomobilov, 15 vpreženih vozov in sto nosilk. Dvajset zdravnikov in vsi medicinci zadnjega tečaja na vseučilišču bodo opravljali službo.

Na vseučilišču.

Budimpešta, 2. Med vseučilišnimi dijaki se razvija živahna agitacija, da se v dobi stavke ne oblikujejo predavanja. Velik del profesorjev simpatizira s tem namenom.

Škoda.

Budimpešta, 2. »Esti Ujsag« računa, da povzroči vsak dan splošne stavke okroglih 12 milijonov kron škoda.

Lump se pere.

Budimpešta, 3. Vlada je izdala oficijozno izjavo, v kateri obsoja generalno stavko (kajpada! Saj je ne prireajo lumpu Lukacsu na ljubo, da bi jo hvalili!) Lukacs pravi, da vlada ni odgovorna za posledice (kdo pa?) in da ne bo z vso silo varovala »red«.

Včerajšnja nedelja.

Budimpešta, 3. Tako živahne nedelje še ni bilo v Budimpešti kakor včerajšnja. Trgovine za živila, pekarije, mesnice so bile odprte in kupčija je bila zelo živahna, ker si je vse hitelo nabaviti živila za dobo generalne stavke. Trgovina bi bila še večja, če se ne bi bilo zvedelo, da je volilna reforma odgodena in da pride šele v torek ali v sredo na dnevni red. Mesto ima prav tako lice kakor v vojni. Vse policijske straže so pomnožene, vsak hip sreča človek policijsko patroljo na konjih, po šolah je vojaštvo nastanjeno, tuptam marširajo celi bataljoni in polki po mestu. Razgovor ni o ničemer kakor o generalni stavki.

Socialno politični pregled.

— § 74. obrtnega reda in lordi v gosposki zbornici. Že leto dni počiva v arhivu gosposke zbornice sklep poslanske zbornice, da se izpremeni § 74. obrtnega reda in razširi pravica vlade za izdajo predpisov v varstvo delavskega življenja proti obratnim neizodam in poklicnim boleznim. Med drugim pooblašča sklep poslanske zbornice vlado, da predpiše nezdravim obratom krajši delovni čas, t. zv. zdravstveni maksimalni delovnik. Čez leto in dan je narodnogospodarska komisija gosposke zbornice skotila poročilo, v katerem pravi, da večina tega odseka priporoča sprejem sklepa poslanske zbornice v neizpremenjeni obliki. Stvar gosposke zbornice je, da čimprej izvrši svojo dolžnost. Da je skromen delavski zakon čakal toliko časa na milost plemenitih gospodov v gosposki zbornici kaže, iz kakšnega lesa je urezana ta blagorodna družba.

— Stavkovna organizacija podjetnikov. Zveza industrijcev, ki ima svojo podružnico tudi na Kranjskem, je ustanovila podporno društvo za podjetnike, pri katerih delavstvo stavka. Z neverjetno naglico je nižjeavstrijsko namestništvo odobrilo pravila tega društva, ki je začelo v soboto posloovati. Po teh pravilih postane lahko član društva vsak podjetnik, ki je organiziran v zvezi industrijcev. Člani so razvrščeni v tri skupine. V skupini 1. a) vplača član po 1 krono od 1000 kron pri neizodni zavarovalnici naznanjene letne mezdne vsote in dobi počenši z osim dnem stavke kot odškodnino 25 odstotkov dnevnega zaslužka stavkujočih delavcev. V skupini 1. b) vplača po 3 krone od 1000 kron letne mezdne vsote in dobi kot odškodnino v slučaju stavke 50 odstotkov dnevnega zaslužka stavkujočih delavcev. V skupini 2. vplača član pol odstotka letnih režijskih stroškov in dobi v slučaju stavke odškodnino v znesku povprečnih dnevnih režijskih stroškov. — Delavci so že večkrat skušali ustanoviti stavkovno organizacijo, ampak oblasti niso nikdar odobrile pravil — »iz zavarovalnotehničnih razlogov«. Z odobritvijo pravil podjetniške stavkovne organizacije je vlada izpremenila svoje dosedanje stališče in upati je, da tudi delavstvu ne bo več delala ovir. Ali je mar razredni značaj moderne države tako krepak, da je to, kar je podjetnikom dovoljeno, delavcem prepovedano?

! Pošljite naročnino, če je še niste! !

Novice.

* Postranski poklic avstrijskih lordov. Zoprna družba, ki se od časa do časa shaja v prostorih gosposke zbornice, da vrže socialnemu napredku poleno na pot, se po strani ukvarja z jako nevarnimi rečmi. Na torkovi (tajni) seji je gosposka zbornica izročila dva svoja člana justici v roke: blagorodnega grofa Haugwitzja, ki je na lovski zabavi nevarno obstrlel gonjača in žlahtnega barona Locatellija, ki je z nerazsvetljenim avtomobilom povozil kmeta in ga, namesto da bi žrtvi svoje hudodelske nemarnosti pomagal, za nameček še ozmerjal, kakor se takl visokorojeni gosposdi spodobi. Taki slučajji v gosposki zbornici niso redki in imajo zločinski ubijaci in pokončevalci človeškega življenja v tej izbrani zbornici morda celo večino.

* Lev ga je raztrgal. V torek zjutraj se je zgodila strahotna nezgoda v parku Tivoli v Kodanju. V parku imajo tudi kletke z divjimi zvermi. Urednik dr. Thomessen je večkrat prinašal zverem jedila, tako je tudi v torek zjutraj dajal velikemu levu meso. Lev pa se je naenkrat silno zaletel proti ograji kletke, podrl nekaj palic in je skozi odprtino zamahnil na

Thomessena. Ta si od samega strahu ni vedel pomagati in lev ga je popolnoma razmesaril, se preden so prišli uslužbenci, da bi ga rešili. Thomessen je bil takoj mrtev.

Kako se godi ruskim socialistom. V zadnjem času se strahotno množe aretacije oseb, o katerih izve vlada, da pripadajo socialno demokratični stranki. Pred nekaj dnevi so aretirali brez najmanjšega povoda urednika delavskega lista »Pravda«, sodruga Filipova. Kmalu na to so izvolili ruski biriči delavca Stefanova in ga aretirali, ker je bil član stavkovnega odbora. Poleg njega so aretirali še tri druge delavce, ker so vodili stavko v neki tovarni. Kjerkoli so bile v zadnjem času stavke, povsod je odganjala policija delavce v zapor.

Umor in samomor. V torek popoldne je ustrelil na Dunaju tovarniški ravnatelj Banting s puško svojo soprogo in ko nato še sam sebe. Banting in njegova soproga sta Angleža. Vzrok groznega dejanja so najbrže slabe premoženjske razmere.

Nov davek. Mestni zastop v Berlinu je sklenil davek za obisk kinematografov. Davek prične pri vstopnici 30 pfenigov (36 vinarjev) in narašča od 5 do 5 pfenigov po višini vstopnic.

Živi v grobu. S tem naslovom prinaša milanski list »Secolo« poročilo svojega vojnega poročevalca iz Podgorice, ki z živimi barvami slika strahotno usodo turških jetnikov v Črni gori. Črnogorske oblasti strogo branijo vsem tujcem vstop v kraje bridkosti, kjer so ne-rečni turški vojaki. Skrivoma pa se je splazil italijanski žurnalista v tabor jetnikov Diokleje. Ob bregovih reke Rebnice prebivajo jetniki po votlinah. Poročevalec pripoveduje: V kotu votline je ležalo dvajset človeških teles, roke in noge skrčene, da so na ta način nekoliko lažje prenašali silen mraz. Strašen vzduh mi je butnil nasproti, ki sem ga komaj prenesel. Tedaj dvignem eden iz vrste svojo glavo in dve veliki očesi stremita v me, ki se strašno svetijo med dvi brez krvi. Kmalu sem bil obdan od vseh strani od strašnih postav. Nekaj časa sem premišljeval, da bi to sliko bede fotografiral in imel tako izpričevalo, ki bi tudi najtrše srce omehčalo. Ali skupine jokajočih ljudi ni lahko fotografirati, ne da bi učinkovala fotografija smešno. Nato mi je pripovedoval eden od jetnikov o mukah, ki so jih morali pretrpeti. Ta jetnik ni naiven človek. Ve, kaj da pomeni turški jetnik v rokah Črnogorcev in razume njihovo sovraštvo. Ali črnogorska vojaška oblast si lasti pravico, da ubija jetnike, ne da bi jih enostavno postrelila, temveč da jih zapira kakor stekle pse v te brloge, kjer vsak dan mraz, lakota in boleznin terja svoje žrtve. Napol nagi so v brlogih. Nihče jim ne preskrbi ne obleke, ne odev. Včasih odpošljejo oddelke jetnikov v Podgorico, kjer morajo opravljati najnižje posle. Kdor se upre slabemu ravnanju, tega pouče z bajonetnimi sunki.

Smrtna obsodba Jezusa Kristusa.

V Caserti v Italiji so našli v neki kapeli ploščo, na kateri je ba le ohranjeno v stari hebrejščini prvotno izvirno besedilo sodbe rimskega skrbnika Poncija Pilata zoper moža, ki je z resnico nastopil proti bogatim in pobožnim hinavcem svoje dobe. Posebna komisija pariške družbe umetnosti je prevedla besedilo sodbe tako-le:

Sodba

izrečena od Poncija Pilata, skrbnika Spodnje Galileje, izrekajoča križanje

Jezusa Nazareškega.

V sedemnajstem letu vladanja cesarja Tiberija in petindvajseti dan meseca marca, v svetem mestu Jeruzalemu, ko sta bila Ananija in Kajfa duhovna in velika duhovna božja.

Poncij Pilat, skrbnik Spodnje Galileje, obsodi s Paetonovega prestola Jezusa Nazareškega v smrt na križu med dvema razbojnika, ker izrekajo velika in splošno znana pričevanja ljudstva:

1. Jezus je zapeljivec,
2. Jezus je hujskač,
3. Jezus je sovražnik postave,
4. Jezus se po krivem imenuje sinu božjega,
5. Jezus se po krivem imenuje kralja izraelskega,
6. Jezus je vstopil v tempelj, spremljan od množice, noseče palme v rokah;

ukazuje prvemu centurijonu Kviriliju Korneliju, da ga povede na morišče, da prepove vsem revežem in bogatinom oviranje usmrtitve Jezusove;

priče, ki so podpisale obsodbo zoper Jezusa, so:

1. Danijel Robani, farizej,
2. Janez Carababel,
3. Rafael Robani,
4. Kaper, pismar;

Jezus bo odpeljan iz Jeruzalemskega mesta skozi vrata Serena.

(Poleg tega besedila stoji opazka.)

Enake plošče so bile odposlane vsem rodovom.

Vprašanje je, ali je plošča z obsodbo Jezusa Kristusa zgodovinsko resnična, ali je potvora iz poznejših dob. Zanimiva je motivacija obsodbe. Ali pa bi se Kristusu dandanašnji bolje godilo, ako bi nastopil zoper bogatine in pobožne farizeje naše dobe?

Iz mednarodnega delavskega gibanja.

Avstrija. V centralni zvezi avstrijskih konsumnih zadrug je bilo ob začetku leta 1912 515 zadrug z 273.000 člani (leta 1911 pa 249.000). Promet je narasel od 78 milijonov kron na 85 milijonov, kosmati dobiček od 12 in pol milijonov kron na 13 milijonov kron. Čisti dobiček je 4 in pol milijona. Hranilne vloge članov so znašale 13 in pol milijonov kron. Dunajska kon-

sumna zadruga »Vorwärts« ima 39.000 članov, obstoji deset let in ima 67 prodajal, lastno založbo čevljev in modnih predmetov, tovarno za čevlje itd. Za svoje člane gradi tudi hiše. Člani dunajskih konsumnih zadrug imajo ob določeni meri konsuma tudi pravico do podpore v slučaju smrti družinskega člana. — Od 3. do 6. septembra bo na Dunaju mednarodni kongres lito-grafov, kamenotiskarjev in sorodnih poklicev.

Nemčija. V Berlinu so leta 1911 zaklali za konsum 9906 konjev, lansko leto že 12.389. Nekatere mestne občine so odpomogle pomanjkanju mesa s tem, da so dovolile uvoz mesa z Ruskega, čeprav so temu mesarji močno nasprotovali. V Berlinu je izročila mestna uprava prodajo ruskega mesa konsumnim zadrugam, ki imajo sedaj 44 prodajal za meso in 110 drugih prodajal. — Kakšno varuško oblast si prisvajajo nekatere železniške uprave nad železničarji, kaže odlok železniškega ravnateljstva v Frankobrodu, ki ukazuje vsem društvom železničarjev, da morajo naznanjati svoja zborovanja z natančnim sporedom štirinajst dni prej ravnateljstvu. — V kamenotiskarski obrti se je ustanovila žolta organizacija, h kateri so pristopili večinoma delovodje. Za 450 članov te organizacije plačuje podjetniška zveza po 48 vinarjev na teden za člana. — Zveza krojačev je imela v preteklem letu 226 mezdnih gibanj v 283 krajih z 31.577 udeleženci. Za 3687 delavcev se je skrajšal delovni čas za 12.500 ur na teden, za 19.890 delavcev se je zvišala tedenska mezda za 61.200 kron. Stroški mezdnih gibanj so bili 636.000 kron. Le za 180 udeležencev mezdnih gibanj ni bilo mogoče doseči uspeha.

Angleška. Parlamentu je bil predložen zakonski načrt, ki naj uredi delovni čas v krojaški obrti. Delovni čas za delavke in mladostne delavce bi bil od pol devetih popoldne do sedmih zvečer, ob sobotah le do 1. popoldne, med delovnim časom naj bi bila dva odmora, ki naj znašata skupaj poldrugo uro na dan. Čezurno delo bi smelo biti dovoljeno le dvakrat po dve uri na teden, vse leto ne bi smelo presegati 60 ur. Sedaj veljavni zakon za delavke in mladostne delavce v krojaški obrti dovoljuje, da jih sme podjetnik pridržati na delu deset in pol ur na dan. — Glasovanje rudarjev za upeljavo petdnevnega delovnega tedna je imelo sledeči uspeh: 231.741 glasov za, 171.270 proti. Zaradi neznatne večine bo to vprašanje predloženo novi konferenci. — Angleške strokovne organizacije in zadruge izdelujejo načrt, da bi zgradile v Londonu velik delavski dom. Za gradnjo bi izdali okoli tri milijone kron.

Danska. Na Danskem imajo 37 združenih klavnic s 110.000 člani. Leta 1910 so v teh klavnicah, ki so urejene najmodernejše, zaklali poldrug milijon glav živine, 85 odstotkov vseh prašičev, ki jih zrede na Danskem, oddajo v zadrugne klavnice. — Centralna organizacija danskih podjetnikov je izprla 30.000 delavcev, ker je 50 delavcev v cukrarni, 130 sodarjev v cementni tovarni zahtevalo neznatno povišanje mezde.

Norveška. Centrala strokovnih organizacij objavlja zanimivo statistiko o delovnem času v rokodelstvu in industriji. Statistika obsega 68.688 delavcev, ki so zavezani s 626 tarifnimi pogodbami. Delovni čas je znašal za 49.168 delavcev manj kakor 60 ur na teden, za 11.423 delavcev 60 ur na teden, za 5102 več kakor 60 ur in za 2995 nedoločeno število ur.

Belgija. Prinave za generalno stavko so v polnem tiru. Stavci se bodo tudi udeležili stavke, zato je izhajanje časopisov ob času generalne stavke zelo dvomljivo. Kovinarji so dovolili stavkovnemu skladu 100.000 frankov kredita. Kralj je dobil iz podjetniških krogov vse polno prošenj, da naj prepreči stavko.

Odgovorni urednik Fran Bartl.

Izdala in zalaga založba »Zarja«.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Vezana „Zarja“

v polletnih knjigah za leto 1911 in 1912 se dobi. Cena vsake knjige K 14.—

A. Kje pa pustite brusiti svoje nože in škarje?

B. Pri gosp. Ivanu Kraigherju. On je fin umetni brusar.

Tudi se dobi pri njem vsakovrstno zelo dobro blago.

Obiščite ga, stanuje v Ljubljani, Zidovska ulica števil. 3.

Opozarjamo na varstveno znamko

Le z napisom »Zdravnik želodca« je prava znamka.

ZASTONJ ni nič, ampak za 1 K 80 vin. dobiš „Zarjo“ ves mesec. Vsak delavec mora biti nanjo naročen.

Pri sedanji draginji bode vsakdo z veseljem pozdravil, da od 20. februarja 1913 naprej v moji modni trgovini za gospode dobrovoljno

odračunam 10% popusta

vsakemu odjemalcu pri gotovem plačilu od mojih skromnih stalnih cen pri nakupovanju klobukov, čepic, srajc, spodnjih hlač, majic, ovratnikov, zapestnic, kravat, rokavic, nogavic, naramnic, žepnih robcev, palic, dežnikov, gumb itd.

Opozorim istočasno, da je moja modna trgovina za gospode, zaslovena nedvomljivo z najnovejšim in najboljšim blagom iz prvih in zanesljivih tovarov, in sicer v nedvomljivo največji izbiri.

Z odličnim spoštovanjem se priporoča

Pazite na cene v izložbah!

Modna in športna trgovina za gospode
P. MAGDIČ, Ljubljana, nasproti glavne pošte

Občno konsumno društvo v Idriji

vpisana zadruga z omejenim poroštvom

naznanja svojim članom, da se vrši

redni letni občni zbor

v nedeljo dne 9. marca 1913 ob 9. dopoldan v pivovarni pri „Črnem orlu“ v Idriji.

DNEVNI RED:

1. Citanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Računsko poročilo za leto 1912.
3. Poročilo nadzorstva, razdelitev prebitka in podelitev odveze načelstvu.
4. Volitev 2 članov načelstva.
5. Volitev 3 članov nadzorstva.
6. Sklepanje glede izplačila hranilnih vlog za mlin v smislu §. 3 poslovnika.
7. Predlogi, nasveti in želje.

Nadzorstvo.

Za pomlad se priporoča

nova modna in športna trgovina

za gospode in dečke

J. Kette

Ljubljana, Franca Jožefa c. 3.

„Zarja“ se prodaja v Ljubljani po 8 vin.

v naslednjih točakarnah:

Južni kolodvor, na peronu.
Pirnat, Kolodvorska cesta.
Zupančič, Kolodvorska cesta.
Blaž, Dunajska cesta.
Sterkovič, Dunajska cesta.
Fuchs, Marije Terezije cesta.
Tivoli, na žel. prel. pri Nar. domu.
Šubič, Miklošičeva cesta.
Senk, Resljeva cesta.
Kanc, Sv. Petra cesta.
Treo, „
Kušar, „
Podboj, „
Biziak, Bahoričeva ulica.
Remžgar, Zelena jama.
Svetek, Zaloška cesta.
Sešark, Selenburgova ulica.
Suhadole Anton, Zelena jama 5

Dolenec, Prešernova ulica.
Pichler, Kongresni trg.
Ušeničnik, dovska ulica.
Wisiak, Gospodska ulica.
Kleinstejn, Jurčičev trg.
Stiene, Valvazorjev trg.
Košir, Hilsnerjeva ulica.
Sušnik, Rimska cesta.
Klanšek, Tržačka cesta.
Elsner, Kopitarjeva ulica.
Blaznik, Stari trg.
Kustrin, Breg.
Sever, Krakovski nasip.
Državni kolodvor.
Križaj in Kotnik, Šiška.
Likar, Glince.
Jezeršek, Zaloška cesta